

Høringsuttalelse – forslag om å gi kommunen adgang til å etablere overvannsgebyr

Norsk Vann er positiv til at vann- og avløpsgebyret utvides, slik at kommunene får mulighet til å gebyrfinansiere andre overvannstiltak enn avledning gjennom avløpsledninger og avlastning av disse. Vi er enig i at et overvannsgebyr må beregnes på en annen måte enn etter målt eller stipulert vannforbruk. Vi frykter imidlertid at den foreslåtte løsningen er så krevende, at den ikke vil bli tatt i bruk av kommunene.

Vi frykter at den skisserte løsningen, hvor bare de med avrenning til et kommunalt overvannsanlegg skal betale gebyr, i for stor grad vil begrense antallet gebyrbetalere og bidra til unødvendig store administrative kostnader. Det sentrale tiltaket for å forebygge skader fra overvann er å etablere trygge flomveier som kan lede store mengder overvann trygt, særlig gjennom sentrale byområder. Alle kommunens innbyggere vil dra nytte av en slik overvannstjeneste, og bør derfor betale en fast del av et overvannsgebyr. Den faste delen av et overvannsgebyr bør følgelig betales av alle som eier en bygning og brukes til å finansiere trygge flomveier som alle innbyggerne vil dra nytte av.

Den variable delen av overvannsgebyret bør benyttes til å stimulere gebyrbetalerne til å håndtere overvannet på egen grunn, fortrinnsvis gjennom infiltrasjon og fordrøyning, men det kan også tenkes at private bør stimuleres til å tilrettelegge for trygg avrenning. Gebyrbetalerne bør, slik det er foreslått, være eiere av eiendommer som har avrenning til et kommunalt overvannsanlegg.

Vi støtter at tiltakene skal gjøres på en samfunnsøkonomisk lønnsom måte. Samtidig er kravene til å dokumentere nytte og kostnadseffektivitet svært krevende i praksis. Kommunene vil stå i fare for å måtte bruke uforholdsmessig store ressurser på beregninger som bygger på svært store usikkerheter. De fleste kommunene har verken kapasitet eller kompetanse til å gjøre dette i dag. Kostnadene ved å foreta beregningene kan i seg selv bli en begrensning for å få gjennomført hensiktsmessige tiltak.

Norsk Vann* viser til direktoratets [høringsnotat](#) av 10. juni 2025, med forslag til nye bestemmelser og endringer i lov om kommunale vass- og avløpsanlegg og i forurensningsforskriften.

Miljødirektoratet foreslår å gi kommunene hjemmel til å innføre et overvannsgebyr. Innføringen forutsetter at kommunen lager en plan for overvannshåndtering og overfører sine overvannskostnader fra avløpsgebyret til overvannsgebyret. Planen må vise hvilke områder som er utsatt for vesentlig skade som følge av overvann, hvor de eksisterende kommunale overvannsanleggene er plassert og deres funksjon, og en vurdering av nytte, kostnader og kostnadseffektivitet ved de kommunale anleggene som planlegges. Overvannsgebyret skal betales av de som eier en fast eiendom med avrenning til et av de kommunale overvannsanleggene og ha både en fast og en variabel del som fastsettes på bakgrunn av kommunens faste og variable kostnader. Den faste delen skal være lik for alle, mens den variable skal beregnes ut fra avrenningspotensialet fra den enkelte eiendom.

Som interesseorganisasjon for vann- og avløpsvirksomhetene i den norske vannbransjen, vil Norsk Vann med dette komme med innspill til høringsforslaget.

Overordnede innspill

Kommunene er stort sett gode til å utrede årsakene til oppståtte skader, men har i for liten grad ressurser til å få gjennomført nødvendige tiltak for å forebygge nye skader. Ofte vil forebyggingen kreve at kommunen tar ansvar for å etablere trygge flomveier på overflaten eller å oppdimensjonere kulverter for overvann eller bekkeløp. Det kan involvere både private grunneiere og vegeiere, noe som kompliserer ansvarsforholdet og finansieringen. Resultatet er at for lite blir gjort.

Kommunene må settes i stand til å kunne etablere flomveier som kan lede overvannet trygt videre under de store nedbørhendelsene. Norsk Vann er derfor positiv til at kommunene får mulighet til å innføre et overvannsgebyr som kan finansiere andre tiltak enn avledning av overvann gjennom avløpsledninger. Et overvannsgebyr som kan dekke både utredninger, anleggstiltak, drift og vedlikehold, uavhengig av om anlegget er i dagen eller under bakken, vil kunne bidra til at kommunene får etablert helt nødvendige forebyggende tiltak. Det kan spare innbyggerne for fremtidige skader, hindre at områder blir utilgjengelige og redusere forurensning fra overløp og overvann som renner ukontrollert på overflaten.

Det er hensiktsmessig å gi kommunene mulighet til å stimulere private til å bidra til å etablere tiltak som kan redusere at overvann ledes til de kommunale avløpsledningene og i tillegg forebygge skader fra de mindre nedbørhendelsene gjennom infiltrasjon og fordrøyning på deres egen eiendom. Vi mener en variabel del av gebyret bør innrettes slik at den stimulerer til private overvannstiltak. Det er fornuftig å knytte det til et krav om at tiltaket må redusere kommunens kostnader for å forebygge skader fra overvann, så lenge dokumentasjonskravet ikke blir for strengt.

Vi støtter at tiltakene skal gjøres på en samfunnsøkonomisk lønnsom måte. Samtidig må innføringen kunne skje på en effektiv og praktisk måte, uten uforholdsmessig store krav til planarbeid og lokal forskriftsregulering som kan forsinke implementeringen og medføre uforholdsmessig stor ressursbruk. Kravet til å dokumentere verdien av ikke-oppståtte mulige skader vil kunne bli uforholdsmessig krevende i forhold til hva det er mulig å forutberegne. Kommunene vil stå i fare for å bruke store ressurser på beregninger som bygger på svært store usikkerheter. Kostnadene ved å foreta beregningene kan i seg selv bli en begrensning for å få gjennomført hensiktsmessige tiltak. Kvaliteten av beslutninger om å gjennomføre kostnadskrevende tiltak ivaretas dessuten i stor grad av de ordinære kommunale beslutningsprosessene.

Vi vil videre påpeke at det er avgjørende for kommunen at det enten gis statlig finansiering til utarbeidelse av planen og den nødvendige forskriftsreguleringen. Alternativt må kommunene kunne kreve inn den faste delen av gebyret for å finansiere arbeidet med planen.

Vi ønsker også å påpeke det kritiske behovet for å avklare hvilket ansvar for skader kommuner påtar seg når de etablerer eller overtar eierskapet til overvannsanlegg. Vi er svært bekymret for omfanget av det objektive erstatningsansvaret i forurensningsloven § 24a. Det er uheldig at den

som eier et overvannsanlegg holdes ansvarlig, uten hensyn til skyld, for skade som anlegget volder fordi kapasiteten ikke strekker til eller fordi vedlikeholdet har vært utilstrekkelig. Når bestemmelsen i tillegg fastsetter at forurensningsloven § 59 om omvendt bevisbyrde gjelder tilsvarende, vil fortsatt mange kommuner og privatpersoner vegre seg for å etablere slike anlegg. Vi håper departementet prioriterer arbeidet med å utrede behovet for å endre forurensningslovens regler om ansvar for skade forårsaket av avløpsanlegg, slik regjeringen varslet i Meld. St. 26 (2022-2023).

Videre mener vi at det ville forenkle kommunens tilgang til og forståelse av regelverket dersom departementet fastsetter en egen forskrift til vass- og avløpsanleggslova, fremfor å videreføre at gebyrene skal være regulert i forurensningsforskriften.

Vi mener at et overvannsgebyr bør være omfattet av den reduserte mva-satsen som gjelder for vann- og avløpstjenester.

Nedenfor vil vi først gi innspill til lov- og forskriftsteksten og deretter gi innspill til omtalen i høringsnotatet, som vi forutsetter at Miljødirektoratet vil utvikle videre i en veiledning til det endelige regelverket.

Vass- og avløpsanleggslova

Ny § 3a

Kommunale overvassgebyr

Eigar av fast eiendom med avrenning til kommunalt overvassanlegg har plikt til å betale overvassgebyr til kommunen. Ved feste gjelder tilsvarende regler som vass- og avløpsanleggslova § 3 tredje ledd.

Med utgangspunkt i Finansdepartementets rundskriv R-112/15 er vi enig i at gebyrplikten bør ligge på eiere av eiendommer som drar nytte av kommunale overvannstiltak, siden det er disse som mottar kommunens overvannstjeneste.

Vi mener at det trygt kan argumenteres for at alle kommunens innbyggere vil motta en overvannstjeneste, i form av overordnede operative planer for overvannshåndtering og nødvendige tiltak for å få på plass trygge gjennomgående flomveier i kommunen. Dette er tiltak som alle har behov for. Det kan være at sentrale veier og annen infrastruktur er tilgjengelig, også under store nedbørhendelser. Det handler om tilgjengelighet for utrykningskjøretøy og åpne veier for de som har behov for å komme seg til helsetilbud, sykehjem, skoler, barnehager, og arbeidsplasser. Det handler også om færre overløp og følgelig renere badevann og gode rekreasjonsområder. Det er umulig å fastsette hvor stor nytte hver enkelt innbygger har av dette, så det eneste rimelige er at alle eiere av eiendommer bidrar til å finansiere det.

Vi frykter at kravet til å dokumentere avrenning til et kommunalt overvannsanlegg i for stor grad vil begrense antallet gebyrbetalere. I tillegg vil det skape administrativt krevende konflikter mellom kommunen og dens innbyggere.

Dersom fellesledninger ikke blir regnet som et overvannsanlegg, vil eiendommer med avrenning til en fellesledning være unntatt fra plikten til å betale overvannsgebyr. Samtidig vil innbyggere med avrenning til et åpent anlegg måtte betale både avløpsgebyr og overvannsgebyr. En annen situasjon er eiendommer som infiltrerer og fordrøyer overvann på egen eiendom og har trygg avledning til et overvannsanlegg som bare består av noen meter rør før utslipp i sjøen. En tredje situasjon er en delvis separert hovedledning, hvor noen får avledet overvannet gjennom ledningen og andre på overflaten.

Vi mener at det vil være mer kostnadseffektivt og rettferdig å knytte den faste delen av overvannsgebyret til alle eiere av fast eiendom i kommunen, fremfor bare de med avrenning til et kommunalt overvannsanlegg.

Ny § 4 annet ledd:

Ramma for kommunalt eigarskap til vass og avløpsanlegg og hovudreglane for fastsetjing av vass- og avløpsgebyr og overvassgebyr

(...)

Overvassgebyret skal vera eit årleg gebyr.

(...)

Vi er enige i at overvassgebyret bare skal være et årlig gebyr.

Forurensningsforskriften

§ 16-1 nytt tredje ledd

Rammen for gebyrene

(...)

I områder der kommunen har fastsatt overvassgebyr i medhold av forurensningsforskriften kapittel 16A kan ikke kommunens kostnader til håndtering av overvann i kommunale overvassanlegg inngå i gebyrgrunnlaget for avløpsgebyret.

(...)

Vi er enig i at kostnadene til å håndtere overvann i kommunale overvassanlegg ikke skal inngå i avløpsgebyret når kommunen i tillegg har et overvassgebyr. Dette blir særlig viktig for fellesledninger og overvassledninger, siden disse både omfattes av definisjonen av et overvassanlegg og definisjonen av et avløpsanlegg. Det sentrale må være at kommunen avklarer hva de vil definere som kommunale overvassanlegg, og hva som fortsatt skal finansieres som et avløpsanlegg. Dette vil avgjøre hvilket gebyr som skal dekke separering av fellesledningene, inkludert opparbeiding, drift og vedlikehold av overvassledninger. Se for øvrig vår kommentar lenger bak, til Miljødirektoratets omtale av denne bestemmelsen i høringsnotatet.

Ny § 16A-1

Definisjoner

Med kommunalt overvassanlegg menes i dette kapitlet anlegg for oppsamling, transport avledning eller behandling som er eller skal bli etablert for å ivareta allmenhetens interesser og forebygge skader som følge av overvann, og som helt eller delvis er eid av kommunen.

Mindre byvassdrag som er delvis åpne og delvis lukkede, utgjør gjerne ryggraden i overvasssystemet og er ofte årsaken til skader og forurensning. Det er derfor positivt at fysiske vassdragstiltak som skal sikre trygg avledning av overvann inngår i definisjonen.

Som privat grunneier vil kommunene ha ansvar for overvassanlegg knyttet til eksempelvis skoler og sykehjem. Disse vil oppfattes som kommunale overvassanlegg, selv om de ikke er etablert for å ivareta allmenhetens (gebyrbetalernes) interesser. De vil dermed faller utenfor definisjonen i § 16A-1. For å klargjøre dette ytterligere kan det være hensiktsmessig å benytte kommunalt "hovedanlegg for overvann». Dette vil også harmonere bedre med Kommunal- og distriktsdepartementets nylig vedtatte bestemmelse i plan- og bygningsloven § 18-1 første ledd bokstav d, som pålegger utbygger å sørge for slike anlegg blir opparbeidet så langt dette er vist i reguleringsplanen. Hovedanleggene overtas av kommunen for drift og vedlikehold, og dette bør dermed kunne finansieres gjennom overvassgebyret.

Miljødirektoratet beskriver på side 18 at beregningsgrunnlaget for overvassgebyret også skal inkludere overvassanlegg som har som funksjon å infiltrere og å rense overvann. Dette bør gå frem i definisjonen som bør utvides til å inkludere tiltak som legger til rette for infiltrasjon av overvannet og hindre forurensning.

Vi vil omtale definisjonen av tettsted under innspillet til § 16A-3 Plan for overvasshåndtering.

Ny § 16A-2

Rammen for gebyrene

Første ledd

Overvannsgebyrer fastsatt i medhold av lov 16 mars 2012 nr. 12 om kommunale vass og avløpsanlegg skal ikke overstige kommunens nødvendige kostnader for å håndtere overvann i kommunale overvannsanlegg. Ved beregning av selvkost skal de til enhver tid gjeldende retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester legges til grunn.

Vi er enig i at gebyret skal begrenses til selvkost.

Annet ledd

Med nødvendige kostnader menes kommunens drifts-, vedlikeholds og kapitalkostnader for å håndtere overvann i kommunale overvannsanlegg. Tilskudd til etablering av overvannstiltak som reduserer kommunens nødvendige kostnader for å håndtere overvann i kommunale overvannsanlegg, er også å anse som nødvendige kostnader.

Vi er enig i at tilskudd til private overvannstiltak som reduserer kommunens kostnader for å håndtere overvann bør kunne finansieres over gebyret. Samtidig ser vi at anvendelsesområdet blir begrenset. Den nye bestemmelsen i forurensningsloven § 22a gir kommunen anledning til å kreve at tilknyttede eiendommer kobler overvann fra kommunalt avløpsanlegg der det er nødvendig for å avlaste dette. Opparbeidelse av nye anlegg kan både kreves etter den nye § 22a annet ledd og etter den nye plan- og bygningsloven § 31-14. Tilskudd vil derfor bare være «nødvendig» for å stimulere til å opparbeide overvannstiltak på egen grunn som ikke kan pålegges etter forurensningsloven § 22a eller plan- og bygningsloven § 31-14.

Tredje ledd

For å kunne kreve overvannsgebyr må kommunen fastsette i forskrift regler om beregning og innkreving av overvannsgebyrene og regler for beregning av avrenningspotensial, innenfor rammene av denne forskriften.

Så lenge gebyret skal ha en variabel del som gjenspeiler avrenningspotensialet fra den enkelte eiendom er vi enig i at beregningen bør gå frem av den lokale gebyrforskriften. Flere kommuner uttrykker bekymring for merarbeidet det vil innebære å utarbeide og fastsette lokale beregningsregler før gebyret kan innføres.

Fjerde ledd

Før kommunen gjør vedtak om gebyrets størrelse skal det foreligge et overslag over kommunens antatte direkte og indirekte kostnader knyttet til drifts-, vedlikeholds- og kapitalkostnader for å håndtere overvann i kommunale overvannsanlegg for de nærmeste tre til fem årene. Overslaget skal så vidt mulig utarbeides i sammenheng med kommunens rullerende økonomiplan. Det skal også foreligge et overslag over hvilket beløp gebyrene antas å innbringe.

Vi er enige i kravene til overslag over kostnadene.

Ny § 16A-3

Plan for overvannshåndtering

Første ledd

For å kunne kreve overvannsgebyr må kommunen som et minimum ha en plan for overvannshåndtering for alle tettsteder i kommunen. Planen skal minst beskrive:

- a) hvilke områder som er utsatt for vesentlig skade som følge av overvann*
- b) hvor eksisterende overvannsanlegg er plassert*
- c) hvilken funksjon eksisterende overvannsanlegg har i overvannssystemet, herunder anleggenes utforming og dimensjonering*

Begrepet tettsted, som bestemmelsen bruker for å beskrive områder som skal inngå i kommunens plan for overvannshåndtering, er definert på følgende måte i § 16A-1:

Med tettsted menes en samling hus der det bor minst 200 personer og der avstanden mellom husene ikke er mer enn 50 meter. Det er tillatt med et skjønsmessig avvik ut

over 50 meter mellom husene i områder som ikke skal eller kan bebygges. Husklynger som naturlig hører med til tettstedet eller som ligger i samme nedbørsfelt, kan inngå i tettstedet.

Vi er enige i at overvannsgebyret kan bidra til å sikre at kommunen kartlegger områder som er utsatt for vesentlig skade som følge av overvann og skaffe oversikt over eksisterende anleggs funksjon. Vi frykter imidlertid at kravene til å dokumentere dagens anlegg og funksjon er så ressurskrevende at de vil hindre innføring av overvannsgebyr og dermed også etablering av forebyggende tiltak. Det vil kreve omfattende ressurser å identifisere plasseringen av alle eksisterende kommunale overvannsanlegg, siden de i dag ikke er registrert og det ikke finnes egnede kart å plassere dem i. Det er derfor behov for fleksibilitet for dette, slik at det ikke blir en forutsetning for å kunne innføre gebyret at man har en detaljert oversikt over både utforming og plassering av alle eksisterende anlegg. Det er viktig å unngå at det blir usikkerhet rundt om planene oppfyller forskriftskravene, med påfølgende tvister med innbyggerne, ikke minst fordi det vil være problematisk å reversere innføringen av overvannsgebyret.

Tettstedsbegrepet er lite egnet for å beskrive hvor det er behov for slike planer, ikke minst fordi tettsteder har liten sammenheng med både nedbørsfelt og kommunegrenser. Mange kommuner har fokus på overvannshåndtering og utarbeider «skybruddsplaner» for konkrete nedbørsfelt. Det er imidlertid lite hensiktsmessig å utarbeide tilsvarende planer for hele tettstedet, som kan gå på tvers av kommunegrenser, men likevel bare dekke deler av et nedbørsfelt. Vi viser i den forbindelse til at Miljødirektoratet selv skriver at «plan for overvann er hensiktsmessig i områder med fare for store eller uakseptable skader, og hvor det er behov for at kommunen etablerer en helhetlig plan for overvannssystemer med overvannstiltak.» Vi foreslår derfor at kravet knytter seg til konkrete nedbørsfelt og ikke tettsteder.

Ved bare å fokusere på skader i første ledd bokstav a) så mister man fokuset på behovet for å rense overvannet gjennom infiltrasjon og etablering av andre renseløsninger. Det kan derfor være hensiktsmessig å inkludere forurensning, slik at planen skal beskrive hvilke områder som er utsatt for vesentlig skade eller forurensning som følge av overvann.

Annet ledd

For at nye kommunale overvannsanlegg skal kunne inntas i planen, må kommunen ha vurdert følgende:

- a) nytten av anlegget, herunder unngåtte skadekostnader*
- b) anleggets etablerings- og driftskostnader*
- c) anleggets kostnadseffektivitet*

Også kravene for å kunne innta nye anlegg i planen, og dermed finansiere dem med overvannsgebyr, fremstår som uforholdsmessig omfattende. Det er summen av enkelttiltak over tid som vil gi resultat, eksempelvis en sammenhengende trygg flomvei der kostnadsberegning av det enkelte inngrep er vanskelig. Det kan for eksempel skyldes at de etableringen krever koordinering og samarbeid med andre. Det er ikke lett å anslå det framtidige skadepotensialet dersom kommunen ikke gjennomfører tiltaket. Kommunen blir derfor helt avhengige av å benytte sjablonmessige vurderinger av nytte og kostnader av ulike tiltak når de vurderer hva som er kostnadseffektiviteten til et anlegg.

Tredje ledd

For at nye kommunale overvannsanlegg utenfor tettsteder skal kunne inngå i gebyrgrunnlaget, må anlegget være omfattet av plan for overvannshåndtering. Kravene i første og andre ledd gjelder tilsvarende.

Vi har ingen kommentarer til dette kravet.

Ny § 16A-4

Årsgebyr for overvann

Første ledd

Årsgebyret skal være todelt med en fast og variabel del.

For kommuner som bare har behov for å finansiere flomveger mener vi det vil være mest riktig at gebyret bare har en fast del.

Annet og tredje ledd

Den faste delen av årsgebyret skal ikke overstige kommunens faste kostnader for å håndtere overvann i kommunale overvannsanlegg. Den faste delen av årsgebyret skal være lik for alle gebyrsubjekter i kommunen.

Den variable delen av årsgebyret skal beregnes på grunnlag av avrenningspotensialet fra den enkelte eiendom. Den variable delen av årsgebyret skal ikke overstige kommunens variable kostnader for å håndtere overvann i kommunale overvannsanlegg.

Vi mener det er lite formålstjenelig å «låse» den faste og variable delen av gebyrene til kommunens faste og variable kostnader for å håndtere overvannet. Vi foreslår i stedet at alle eiere av fast eiendom i kommunen betaler en fast del. Kommunens kostnader til overvannshåndtering vil i stor grad være faste, i form av kapitalkostnader som nedskrivninger, avskrivninger og kalkulatoriske renter. Når de variable kostnadene ikke skal overstige kommunens variable kostnader, vil kommunens mulighet for å bruke den variable delen av gebyret som et insentiv til å redusere avrenningen bli svært begrenset. I tråd med anbefalingene i Norsk Vanns rapport 190/2011, kan man, hvis det er nødvendig, eksempelvis ta inn at den faste delen ikke må overstige 50 % av totalgebyret. Vi mener den variable delen av gebyret bør knyttes til kommunens behov for å fremme tiltak som bidrar til infiltrasjon og fordrøyning, og gebyrbetalerne er eiere av fast eiendom med avrenning til et kommunalt overvannsanlegg, slik det er foreslått. Kommunene kommenterer at det vil være en arbeidskrevende prosess å etablere og vedlikeholde oversikten over avrenningspotensialet, med tiltak som utføres på de ulike eiendommene og eventuelt redusert funksjon over tid, og vurdere disse opp mot en mulig reduksjon i gebyret. Vi mener det bør være frivillig for kommunene å ha en variabel del av gebyret.

Fjerde ledd

Det kan i forskrift fastsettes ulike gebyrsatser for den variable delen av årsgebyret dersom et overvannsanlegg medfører vesentlig høyere eller lavere kostnader enn de øvrige. Det kan videre fastsettes ulike gebyrsatser for overvann som forurensningsmessig avviker fra annet overvann.

Vi er enig i at det bør åpnes for ulike gebyrsatser.

Femte ledd

Årsgebyret for eier av fast eiendom i område uten plan for overvannshåndtering, jf. § 16A-3, skal kun være en fast del.

Vi mener den faste delen bør betales av alle som eier en boenhet i kommunen. Følgelig mener vi at denne bestemmelsen er overflødig.

Sjette ledd

Kommunen kan gjøre unntak fra kravet om variabel del av gebyret for eiere av fast eiendom som benyttes som fellesanlegg for overvann.

Vi er enig i at det er behov for et slikt unntak.

Behov for overgangsordning

En forutsetning for at kommunen skal ta økt ansvar for å forebygge skader og forurensning fra overvann er de får bistand, både økonomisk og faglig, til å innføre gebyrordningen, herunder å utarbeide planen, utvikle metode for å beregne avrenningspotensialet for den enkelte eiendom og fastsette dette i forskrift, kartlegge eiendommene i tillegg til digitale løsninger og utstyr som må kjøpes og øvrig praktisk arbeid som må utføres før kommunen kan innføre gebyret. Det er derfor avgjørende at staten bidrar både økonomiske og faglig til oppstartsarbeidet.

Ansvar for skade fra avløpsanlegg

Det er avgjørende for kommunens valg av å etablere overvannsanlegg at det objektive ansvaret for skader forårsaket av avløpsanlegg blir endret.

Innspill til innholdet i høringsnotatet og behov for veiledning

Eiere av fast eiendom

Det er vanskelig å forstå begrunnelsen for at Klima- og miljødepartementet i sine føringer til forslaget (gjengitt på side 7) forutsetter at personer som eier flere eiendommer, slik tilfellet er i mange store byer, bare skal betale ett gebyr. Det er urimelig at personer eller selskap som eier mange eiendommer, som særlig er tilfellet i sentrumsområder, i uforholdsmessig liten grad blir med på å finansiere de nødvendige forebyggende tiltakene som skal hindre skader på de samme eiendommene.

Overvannsanlegg

Miljødirektoratet skriver både på side 10 og på side 24 i høringsnotatet at fellesledninger ikke regnes som overvannsanlegg, men forblir en del av selvkostgrunnlaget for avløpsgebyret. I etterfølgende kontakt med Miljødirektoratet har det blitt opplyst at dette ikke er en tiltenkt begrensning.

Det er hensiktsmessig at gebyret også kan dekke tiltak for å avlaste fellesledninger, siden de fleste eiendommer i sentrale deler av de største byene våre er tilknyttet en fellesledning som fungerer som overvannsanlegg. I nettopp slike områder er det et stort behov for å redusere overvannet i fellesledningene og etablere anlegg som kan lede overvannet trygt utenfor ledningsnettet. Fellesledninger kan i noen strekk fungere som separate spillvannsledninger, samtidig som behovet for å etablere trygge avrenningsveier utenfor ledningsnettet er svært stort. Det kan fremstå urimelig å ha forskjellige gebyr, avhengig av hvilken strekning av en hovedledning eiendommen er tilknyttet.

Direktoratet skriver på side 10 at overvannsdefinisjonen ikke omfatter vann som er infiltrert i grunnen, herunder drensvann og kommunalt avløpsvann. I forbindelse med separering blir drensvann fra eiendommer normalt ledet til en overvannsledning. I slike tilfeller bør overvannsledningen fortsatt kunne defineres som overvannsanlegg, selv om den hovedsakelig håndterer overvann som er infiltrert i grunnen. Det er uklart hva direktoratet sikter til med kommunalt avløpsvann som er infiltrert i grunnen. Å benytte overvannsgebyret til å håndtere kommunalt spillvann som infiltreres i grunnen fremstår ikke som en aktuell løsning.

Det bør gå frem av omtalen at gebyret også kan benyttes til å finansiere overvannsanlegg på privat grunn, selv om kommunen bare har bruksrett til grunnen. Det kan eksempelvis handle om tilrettelegging og skjøtsel av en bekk som både går åpent over privat grunn, gjennom en stikkrenne under en kommunal veg for deretter å ledes videre i en kommunal hovedledning for overvann.

Anlegg med flere funksjoner

Under punkt 2.3 (side 11) og punkt 6.2 (side 18) omtaler Miljødirektoratet anlegg som tjener flere formål. Det vil være både riktig og viktig å kunne bruke overvannsgebyret til å finansiere merkostnaden for at et tiltak også kan fungere som et overvannsanlegg, til skjøtsel av et naturlig område for at det skal fungere til overvannshåndtering og til drift og vedlikehold av mer tekniske anlegg knyttet til dette. Funksjoner som utelukkende er ment for rekreasjon, estetikk osv., skal naturlig nok ikke finansieres gjennom et overvannsgebyr. Etablering, tilrettelegging, drift, vedlikehold og skjøtsel av funksjoner for å håndtere overvann bør imidlertid kunne finansieres, selv om hovedformålet med anlegget er et annet enn overvannshåndtering. Det kan være snakk om tilpasning av en park med en fordypning og magasiner for fordrøyning, egnede arealer for infiltrasjon og tilrettelagte flomveier gjennom parken. Eller det kan være å endre profilen (tverrsnittet), etablere ny infrastruktur i tillegg til å etablere et regnbed i en gate, for at den skal kunne håndtere nødvendige vannmengder og dermed fungere som en flomvei. Overvannsgebyret bør også kunne finansiere nødvendig skjøtsel/drift og vedlikehold av naturlige områder som er helt nødvendig for at overvannsfunksjonen skal ivaretas over tid. Vi mener det vil være rimelig at overvannsgebyret benyttes til å dekke den forholdsmessige delen av kostnaden som dekker tilleggsfunksjonen å håndtere overvann. Vi støtter at det er den konkrete overvannsrealterte hydrologiske og rensetekniske anleggsdelen som skal kunne dekkes.

Sammenhengen med plan- og bygningsloven § 18-2

Vi mener forholdet til utbyggers plikt til å opparbeide felles anlegg for disponering og avledning av overvann etter plan- og bygningsloven § 18-2 bør omtales i sammenheng med begrepet nødvendige kostnader etter § 16A-2 annet ledd.

Forskrift om beregning av avrenningspotensiale

Vi er i positive til fleksibiliteten for kommunene til å beregne avrenningspotensialet, men ser et stort behov for at utarbeides en nasjonal veileder for hvordan slike beregningsregler kan utformes og ikke minst en finansieringsordning inntil gebyret er etablert. Det vil medføre betydelig ressursbruk i hver kommune til å utvikle egne vurderingsmetoder og modeller.

Plan for overvannshåndtering

Mange kommuner uttrykker at kravene til planen er for omfattende, særlig i lys av beskrivelsen på side 17. Vi anbefaler at det i samarbeid med kommunene utarbeides nasjonale maler og minimumskrav som setter realistiske krav og forenkler prosessen. De færreste kommuner har en hydraulisk modell som viser vanndybder og vannhastighet, slik det beskrives i høringsnotatet. Dette kan følgelig fremstå som en problematisk forutsetning for å kunne vurdere anleggets kostnadseffektivitet. Det kan også stilles spørsmål ved om det er hensiktsmessig å kreve informasjon om risikoakseptnivå, utover det som går frem av TEK17 § 15-8 og NVEs veileder. Flere kommuner har påpekt behovet for å beskrive nærmere hva «vesentlig» skade innebærer.

Det er behov for at Kartverket bistår med å etablere et egnet kartsystem som overvannsanleggene kan plasseres i. Det bør utarbeides nasjonale retningslinjer og veiledere for vurdering av samfunnsøkonomisk lønnsomhet, inkludert standardiserte metoder og sjablongverdier.

Norsk Vann ønsker departementet lykke til i det videre arbeidet og står gjerne til disposisjon for nærmere opplysninger, dersom det skulle være ønskelig.

Med hilsen
Norsk Vann BA

Ragnhild Aalstad
Direktør

Elin Riise
Fagleder miljørett og gebyr

** Norsk Vann er den nasjonale interesseorganisasjonen for vannbransjen. Organisasjonen skal bidra til rent vann og en bærekraftig utvikling av bransjen gjennom å sikre gode rammebetingelser, kompetanseutvikling og samhandling. Norsk Vann eies av norske kommuner, kommunalt eide selskaper, kommunenes driftsassistanser og enkelte private samvirkevannverk. Norsk Vann representerer 320 kommuner med ca. 96 % av landets innbyggere. En rekke leverandører, rådgivere m.v. er tilknyttede medlemmer.*